

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ความรู้ และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการ “จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และทำเรืออุตสาหกรรมในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้” จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
4. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

การพัฒนา เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยสาเหตุต่าง ๆ หลายประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (Population Change)
3. การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน (Isolation and Contact)
4. โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Structure)
5. ระดับของความรู้และเทคโนโลยี (Knowledge and Technology)
6. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น เช่น การเล็งเห็นความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง หรือนโยบายของผู้นำประเทศ

จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผ่านมา เราจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเรื่องตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยไม้อาจหลีกเลี่ยงได้ การพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงจึงต้องทำความเข้าใจทั้งในด้านทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction) ขนาดของการเปลี่ยนแปลง (Magnitude) ระยะเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง (Time) สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Change & Resistance to Change)

สิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้น คือ ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ วัฒนธรรมนั้น ถิ่นความครอบคลุมไปถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ก้าวหน้าหรือถดถอยก็ได้ แต่ที่เป็นพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญของการพัฒนา ก็คือ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction for Change) ในลักษณะที่ก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

คำว่า “พัฒนา” เกิดขึ้นและนำมาใช้ครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักเศรษฐศาสตร์ ได้นำมาใช้เรียกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นพลังงานจากเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ อาชีพของคนในสังคมเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการ ประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม วิธีการผลิตเปลี่ยนจากเพื่อการยังชีพเป็นวิธีการผลิตเพื่อการค้า ที่อยู่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นเมือง สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หลังจากนั้น คำว่า พัฒนา ก็ได้แพร่กระจายออกไปทั่วโลก โดยความหมายกว้าง ๆ ทั่วไปแล้ว หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามีอยู่สามส่วน คือ ผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ วิธีการรวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป้าหมายของกระทำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจชัดเจนในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้ จึงจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิชาการที่ว่าด้วยการพัฒนา

คำถามที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนา ก็คือ การพัฒนา หรือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของสังคมนั้นแท้จริงแล้วเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ของใคร เกิดขึ้นจากการกระทำของใคร และมีจุดมุ่งหมายรวมทั้งเจตนารมณ์ที่แท้จริงอย่างไร จึงต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

จากการศึกษาเชิงวาทกรรม (Discourse Studies) พบว่า มีการแอบแฝงซ่อนเร้นความต้องการที่แท้จริงของผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ นั่นคือ การพัฒนาที่ผ่านมานในอดีตเป็นเพียงการบิดเบือน ซ่อนเร้นฉันทามติเชิงวิชาการที่แท้จริงของพัฒนาศาสตร์ โดยพยายามใช้วาทกรรมครอบงำระบบความคิด รวมไปถึง การชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมเป้าหมายให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ผู้สร้างวาทกรรมต้องการ นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีข้อคิดเห็นทางวิชาการที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ภายใต้เงื่อนไขที่บริสุทธิ การพัฒนาที่แท้จริงไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้ ถ้าหากไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงเชิงลบของสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นควบคู่กัน ไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม โดยแก่นแท้แห่งศาสตร์นั้น การพัฒนา (Development) มีความหมายเป็น
สองนัย ก็คือ

1. ในความหมายอย่างแคบ การพัฒนา หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นหรือริเริ่มทำสิ่งใหม่
ขึ้นมาและนำมาใช้เป็นครั้งแรก เช่นการคิดค้นกระแสไฟฟ้า การประดิษฐ์เครื่องคอมพิวเตอร์

2. ในความหมายอย่างกว้าง การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของ
ระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมนั้น โดยมีหลักที่ใช้ในการพิจารณาโดยมี
จุดเน้นอยู่ที่ลักษณะของการพัฒนา คือ

1) การเปลี่ยนแปลงในด้านปริมาณ คุณภาพ และสิ่งแวดล้อม ทุกด้านให้ดีขึ้น หรือ
เหมาะสมกว่าสภาพที่เป็นอยู่เดิม

2) มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไป

3) มีลักษณะเป็นพลวัตร ซึ่งหมายความว่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

4) มีลักษณะเป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะ
เปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อใด ใช้งบประมาณและสิ่งสนับสนุนเท่าใด
ใครรับผิดชอบ

5) มีลักษณะเป็นวิชาการ ซึ่งหมายถึง การกำหนดขอบเขตและกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนา
อุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาการศึกษา

6) มีลักษณะที่ให้น้ำหนักต่อการปฏิบัติการจริงที่ทำให้เกิดผลจริง

7) การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ โดยมนุษย์ และเพื่อมนุษย์ หรือ
อาจจะเกิดขึ้นเอง

8) มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด ซึ่งสามารถจะบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็น
ด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด ในระดับใด

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ว่าหมายถึง
การเปลี่ยนแปลงที่กำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผน
ไว้ล่วงหน้า (Planned Change)

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

อย่างไรก็ตาม ได้มีการศึกษาเชิงประเมินผลการพัฒนา พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่
ไม่พึงปรารถนาหลายประการ นับตั้งแต่เริ่มมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ
ฉบับที่ 1 ในปีพุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศวิทยา

(Social Ecology) ของสังคมไทย ผลที่คาดหวังสำคัญหลายประการ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้นักคิดจากหลายสำนักความคิดพากันหยิบยกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมา ถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงความล้มเหลวเหล่านั้น พร้อมทั้งมีการเสนอแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ บางแนวคิดได้รับการยอมรับจากสาธารณชนและกลุ่มผู้บริหาร จนนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเชื่อในเอกลักษณ์ รวมทั้งความเข้มแข็งของวัฒนธรรม บางแนวคิดชูประเด็นการเรียนรู้ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของคนพร้อมทั้งการให้เหตุผลอย่างเป็นระบบน่าเชื่อถือและปฏิบัติตาม ในขณะที่นักคิดบางสำนักความคิดพยายามใช้ยุทธศาสตร์ทางศาสนา (Religious Strategy) มาชี้นำทางออกให้แก่สังคมไทย บนพื้นฐานแห่งนัยยะสำคัญตลอดจนความโดดเด่นทางวิชาการที่ว่า ความดีต้องอยู่เหนือความชั่วเสมอ โดยละทิ้งเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านมิติของเวลา (Time) พลังทางลบ (Negative Social Force) ที่ทำให้เกิดการต่อต้านเปลี่ยนแปลงอันไม่พึงปรารถนาในสังคม

ประกายความคิดเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดความพยายามที่จะถักทอและบูรณาการความโดดเด่นจากแนวความคิดหลากหลายกระแสเข้าด้วยกัน นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีการเสนอแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงนิเวศ (Green Development) เศรษฐศาสตร์เชิงนิเวศ (Green Economics) เศรษฐศาสตร์กระแสกลาง (Mid-Stream Economy) หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยมีความเชื่อพื้นฐานของการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแก่ผู้คนรุ่นหลัง แล้วกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศแนวใหม่ ด้วยการวิพากษ์อย่างแหลมคมต่อแนวคิดแบบปฏิฐานนิยม (Positivism) อัตนนิยม (Individualism) ที่ยึดเอาความพึงพอใจของมนุษย์ตามหลักการของอรรถประโยชน์นิยม หน่วยสุดท้าย (Marginal Utility) ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความหายนะและการทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์เจตนารมณ์ของแต่ละแนวคิด ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า โดยแท้ที่จริงแล้ว นักคิดแต่ละยุคสมัย แต่ละสำนักคิด ต่างมีเจตนารมณ์บางอย่างร่วมกัน คือ สันติสุข ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิก สิ่งที่แตกต่างกัน ก็คือ วิธีคิด สำนักคิด (School of Thought) ของเขตของการคิด (Boundary) ลักษณะการมองปัญหา การให้ความหมาย และวิธีการในการทำความเข้าใจ รวมทั้งการวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญห (Approach) ของกลุ่มแนวคิดเหล่านั้น

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

ชิฟฟ์แมน และคานุก (Schiffman and Kanuk, 1994 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538) ให้ความหมายของคำว่า "การรับรู้ คือ กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลเลือกสรร จัดระเบียบ และตีความหมายสิ่งกระตุ้นออกเป็นภาพที่มีความหมายและเป็นภาพรวมของโลก"

ฉัตรยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ (2546) ให้ความหมายของการรับรู้ (Perception) ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคนเลือก จัดการ และแปลความสิ่งที่มากระทบ หรือที่เรียกว่าปัจจัยนำเข้า ในการสร้างภาพที่มีความหมายโดยผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส และความรู้สึกทางจิตใจ แล้วทำการสรุปและตีความสิ่งสัมผัสนั้นๆ เพื่อที่จะสร้างภาพในสมองที่มีความหมาย หรือมีความสอดคล้องกับภาพความทรงจำเดิม และส่งให้เกิดการกระทำ

จากคำนิยามข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ นั้น เกิดจากความคิด การมองของแต่ละบุคคล เหตุการณ์เดียวกันคนแต่ละคนอาจมีการรับรู้แตกต่างกัน นั้นเป็นเพราะมีการตีความ การแปลผลที่ต่างกันไป หรือแม้กระทั่งในคนคนเดียวเมื่อเวลา หรือสถานการณ์เปลี่ยนไป อาจทำให้การรับรู้แตกต่างไปจากเดิม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชนนั้นมีอยู่มากมาย ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านเทคนิค ซึ่งหมายถึง สภาพที่เป็นจริงของสิ่งที่ผู้รับรู้ที่ได้รับรู้ที่ไม่ได้เกิดจากการตีความ
2. สภาพความพร้อมของจิตใจของผู้รับรู้ หมายถึง สภาพจิตใจ ทักษะสติ ของผู้รับรู้ในแต่ละคนที่มีต่อสภาพความพร้อมที่จะรับรู้ ซึ่งอาจมาจากนิสัยในการรับรู้ ระดับความตั้งใจ ความระมัดระวัง ความมั่นใจในการรับรู้ของคนแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน เป็นต้น
3. ประสบการณ์ในอดีตของผู้รับรู้ เป็นปัจจัยพื้นฐานสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ และการคาดหวัง โดยประสบการณ์ที่แตกต่างกันส่งผลให้ผู้บริโภคมีความคาดหวังต่อสิ่งนั้นต่างกัน ในระดับความคาดหวังที่ต่างกัน จึงส่งผลให้การรับรู้ต่างกันออกไป
4. อารมณ์ของผู้รับรู้ คือ ความรู้สึก ทักษะสติ และสภาวะจิตใจของผู้รับรู้ขณะนั้นซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับรู้ เพราะหากเวลานั้นเป็นช่วงที่ผู้รับรู้อารมณ์ไม่ดีอาจส่งผลให้ไม่ยอมรับรู้ ไม่อยากสนใจในสิ่งนั้น หรืออาจรับรู้สิ่งนั้นว่าไม่ดีก็ได้
5. ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคมที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้รับรู้ เช่น ชนชั้นที่ต่างกัน สังคมที่แตกต่างกัน ค่านิยมที่ไม่เหมือนกัน วัฒนธรรมเฉพาะของบุคคลที่ต่างกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลที่ทำให้การรับรู้ของผู้รับรู้

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

3.1 ความหมายของความคิดเห็น

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 246) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริง จากการใช้ปัญญาความคิด ประกอบถึงแม้ว่าไม่ใช่อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันเสมอไป

พจนานุกรมของ Webster (1967:301) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่าความคิดเห็นคือความเชื่อถือที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอนหรือความรู้อันแท้จริงแต่จะตั้งอยู่ที่จิตใจความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่เห็นว่าจะจะเป็นจริง หรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

Good, C. V. (1973) ได้ให้ คำจำกัดความของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึงความเชื่อ ความคิด หรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้อง

Best (1977:169) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละคนโดยการพูด กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นต่าง ๆ ของคนเรานั้นเกิดได้จากการปะทะสังสรรค์ประจํา วันของคนเรา แต่คนเราก็มักมีภูมิหลังทางสังคมจำกัดอยู่ ภูมิหลังทางสังคมของแต่ละคนย่อมเป็นผลถึงการที่คนเรากระทําตอบสนองต่อเหตุการณ์และเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น กล่าวว่ ความคิดเห็นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกด้านเจตคติอย่างหนึ่ง แต่หากลงความเห็นนั้นมักมีอารมณ์ เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่มีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

Shaw & Wright (1967: 320) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่า (evaluation judgment) หรือทัศนะ (point of view) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

Horace, B. English; & Ava, English (1958: 358 – 359) ได้บรรยายไว้อย่างน่าสนใจว่าเป็นความเชื่อที่บุคคลมีความรู้สึก โดยปราศจากข้อผูกพันทางอารมณ์ หรือ การตัดสินใจ และแสดงออกมาอย่างเปิดเผย ถึงแม้ว่าจะไม่ปรากฏหลักฐาน เป็นที่ยอมรับว่าน่าเชื่อถือก็ตาม ซึ่งสามารถแสดงออกมาเป็น ถ้อยคำภายใต้สถานการณ์ที่เหมาะสม อย่างน้อยที่สุดสำหรับบุคคลหนึ่ง ข้อสันนิษฐานในเรื่องของจุดมุ่งหมาย ของความคิดเห็นนั้น เด่นชัดกว่าจุดมุ่งหมายของทัศนคติ ถึงแม้บางครั้งจุดมุ่งหมายอาจหลอกลวงตัวเองอยู่บ้าง (ความคิดเห็นส่วนมากจะนำข้อเท็จจริง การตัดสินใจที่ถูกต้องและ โครงสร้างของบุคลิกภาพออกมามากกว่าจะยึดมั่นบนข้อสมมติ โดยทั่วไป) แต่ถึงว่าอิทธิพลเหล่านี้ จะมาจากแรงจูงใจ หรือการตัดสินใจก็ตาม ความคิดเห็นก็ยังเป็น คำกล่าวถึงเรื่องราวที่คลุม ไปถึงเรื่องราวบางอย่าง และข้อสรุปของหลักฐานแห่งความจริงพอประมาณ อีกประการหนึ่งมันอาจเป็นความฝันล้วนๆ ที่นึกขึ้นเอง อย่างไม่มีเหตุผลก็ได้

มอร์แกน และ คิง (อรวรรณ ชินพัฒนานวนิช, 2546: 10 ; อ้างอิงจาก Morgan ; & King, 1971: 750) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่าเป็นการยอมรับคำพูดโดยทัศนคติ

โคลสติก (ภัทร์ ภัทรฐิตินุรักษ์, 2547:6; อ้างอิงจาก Kolesnik, 1970: 296) ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย หรือการลงความคิดเห็นที่เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้องแต่คนอื่น ๆ อาจไม่เห็นด้วย

คันแคน (วัชรภา ศรีสัจจะเลิศวาจา, 2547:8; อ้างอิงจาก Duncan, 1971: 135) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นความเชื่อหรือการพิจารณาตัดสินใจ หรือความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปลผลในพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

กูราลนิก (วัชรภา ศรีสัจจะเลิศวาจา, 2547:8; อ้างอิงจาก Guralnik, 1975: 46) ได้ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นสรุป ได้ดังนี้ ความเชื่อที่ไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่นอนว่าเป็นความรู้สึกที่แท้จริง แต่ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีเหตุผล หรือเป็นความน่าจะเป็นของความคิดเห็นเฉพาะบุคคลในการตัดสินใจ การประเมินผลหรือความรู้สึกหรือการประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือคุณค่าของบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ รูปแบบการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาสาระซึ่งการตัดสินใจต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์สนับสนุนในแต่ละกรณี

ชาลี ฮาย์เดนริส (ปิยรัตน์ วงศ์ไทย, 2542 ; อ้างอิงจาก Chales, A. Heidenrich, 1970: 116) ให้ความหมายของความคิดเห็น (Opinion) ว่าเป็นความเชื่อ หรือ ทัศนคติ ซึ่งบางครั้งอาจมีความรู้สึกเลื่อนกลางในข้อเท็จจริงของตน และ ไม่มีความรู้สึกแรงกล้าถึงจะพิสูจน์ข้อเสนอนั้น ๆ ได้เป็นแต่เพียงว่าตนยอมรับข้อเสนอนั้น เพราะรู้สึก หรือดูเหมือนว่ามันจะเป็นอย่างนั้น ซึ่งใน (A Dictionary of General Psychology) ความหมายไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เป็นความเชื่อ หรือ ทัศนคติ ซึ่งแต่ละบุคคลก่อตั้ง (Forms) มาจากความรู้สึก การตัดสินใจ ในการสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับ หรือไม่ยอมรับในข้อเสนอนั้น
2. การตัดสินใจ หรือความเชื่อมั่น จะรวมไปถึงความคาดหวัง (Expectation) หรือการคาดคะเน (Prediction) ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมหรือเหตุการณ์
3. การแสดงออกเป็นถ้อยคำจากทัศนคติ (Attitude) และใน A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytic Terms

อุทัย หิรัญโศ (2519: 80-81) ให้ความเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นของแต่ละคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้ง และคิดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่วไป ไม่เฉพาะอย่าง ซึ่งประจำตัวบุคคล ความคิดเห็นเฉพาะอย่าง มีอยู่เป็นระยะเวลาสั้น เรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่ง

ไม่ตั้งอยู่บน รากฐานของพยานหลักฐาน ที่เพียงพบต่อการพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อย และ
เกิดขึ้นได้ง่าย แต่ก็สลายได้เร็ว

ลาวัญย์ จักรานูวัฒน์ (2540: 9) จากการศึกษาความหมายของความคิดเห็นต่าง ๆ และ ได้
กล่าวสรุปไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงความรู้สึกรักของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณา
ถึงข้อเท็จจริง ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูด การเขียน โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ และ
สภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา ซึ่งความคิดเห็นอาจมี
การเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากมีหลักฐานข้อเท็จจริงปรากฏ

ประสาธ หลักสิลา (2511: 398-399) กล่าวว่า ความคิดเห็นของคนเราเกิดจากการปะทะ
สังสรรค์ประจำวัน แต่ก็มีภูมิหลังทางสังคมจำกัดอยู่ ภูมิหลังทางสังคมของแต่ละคนย่อมเป็นผล
ถึงการมีคนเรากระทำตอบสนองต่อเหตุการณ์ และเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น มติ หรือ
ความคิดเห็นต่าง ๆ ของคนเรานั้นเกิดได้จากการปะทะสังสรรค์ประจำวันของคนเรา แต่คนเราก็มี
ภูมิหลังทางสังคมจำกัดอยู่ ภูมิหลังทางสังคมของแต่ละบุคคลย่อมเป็นผลถึงการที่คนเรากระทำ
ตอบสนองต่อเหตุการณ์ และเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 3) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติ
อย่างหนึ่ง แต่การแสดงความคิดเห็นนั้นมักจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมที่จะ
มีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

สรรพวุฒ พิพัฒพันธุ์ อ่างถึงใน รัชนิ พิทักษ์ญาติ (2546: 20) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อความคิดเห็น พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น
เพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความรู้เรื่องต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น คนที่มีความรู้มาก
มักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล

1.2 ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกริ่กคิดของบุคคล ในการยอมรับต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่ง
อาจแตกต่างกันออกไป เช่น ความเชื่อในการนับถือศาสนา เป็นต้น

1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่น และต่อสังคม หรือ
กลุ่มเป็นส่วนรวม

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่
และความรับผิดชอบของงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 การอบรมของครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวสั่งสอน โดยทางตรง หรือทางอ้อม ให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้หรือรับเอาระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ค่านิยม ต่าง ๆ ที่กลุ่มนั้นได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติ และความสัมพันธ์ของสมาชิก ในสังคมนั้น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใด หรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น และ ในที่สุดก็มักจะมีความคิดเห็นคล้อยตามไปกับกลุ่มและสังคมนั้นด้วย

2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพล อย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะเป็นสิ่งที่สร้างความคิดทั้งทางด้านบวก และด้านลบ

ไพโรจน์ ฉัตรศิริมงคล (2540:33) กล่าวว่า ความคิดเห็น (opinion) กับทัศนคติ (attitude) มักจะถูกใช้สลับกันได้เสมอ ทัศนคติจะหมายถึงความพยายามที่จะทำ ซึ่งเกี่ยวข้องอย่างมากเกี่ยวกับ อุปนิสัยและพฤติกรรม ส่วนความคิดเห็นเป็นเพียงคำพูดและเครื่องหมาย แต่ทุกคราวที่พูดถึง การทดสอบทัศนคติมักจะเผยถึงความคิดเห็นด้วย

อัครฤทธิ หอมประเสริฐ (2543:14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม การยอมรับ และการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจใช้คำพูดหรือการเขียนสอดคล้องกับความรู้สึกภายในของตนเอง ซึ่งอาจจะมาจากประสบการณ์หรือสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

จากแนวความคิดต่าง ๆ ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า “ความคิดเห็น” เป็นการแสดงออก ทางด้านเจตคติ ความเชื่อ การตัดสินใจ ความนึกคิด ความรู้สึก และวิจรรณาญาณ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่ง หนึ่ง และแสดงออกมาด้วยวิธีการพูด การเขียน และอีกมากมาย โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล เป็นส่วนประกอบในการพิจารณาเป็นการแสดงความรู้สึกของ บุคคล ซึ่งแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ความคิดเห็น จึงไม่ถาวร และมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น สามารถนำมาใช้ในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ได้ดัง

3.2 ประโยชน์ของความคิดเห็น

1. ประสบการณ์บุคคลจะมีความคิดเห็น หรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะใด หากบุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดี ก็จะมีความคิดเห็นที่ดี และหากบุคคล มีประสบการณ์ที่ไม่ดี ก็จะมีความคิดเห็นที่ไม่ดีเช่นกัน

2. การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ความคิดเห็นของบางคนอาจเกิดจากการสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น โดยได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ที่สัมพันธ์ด้วย แล้วถ่ายทอดความคิดเห็นนั้นมาเป็นของตนเอง เช่น ความสัมพันธ์ที่มีต่อพ่อแม่ ความสัมพันธ์ที่มีต่อครู อาจารย์ บุคคลนั้นก็จะได้รับความคิดเห็น ถ่ายทอดมาจากบุคคลใกล้ชิดได้เป็นอย่างมาก

3. ตัวแบบความคิดเห็นของแต่ละบุคคล บางอย่างเกิดจากการเลียนแบบ เด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมบางอย่างที่ตนชอบจากพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และบุคคลใกล้ชิด นอกจากนั้นอาจเลียนแบบจากภาพยนตร์ และสื่อต่างๆ ที่ได้พบเห็นมา หากตัวแบบมีความคิดเห็นที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ผู้เลียนแบบก็จะรับเอาข้อมูลฝังเข้าไปในจิตใจ และมีความคิดเห็นต่างๆ เหมือนกับตัวแบบ

4. องค์ประกอบทางสถาบันสังคม สถาบัน และสังคมต่าง เช่น โรงเรียน วัด โรงพยาบาล และองค์การต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการสร้างความคิดเห็น ให้เกิดกับบุคคลได้เป็นอย่างดี โดยที่บุคคลจะค่อย ๆ รับประสบการณ์จากชีวิตประจำวัน และสะสมมากขึ้น จนเป็นความคิดเห็น และพฤติกรรมที่ดีต่อไป เช่น โรงเรียนอาจจะอบรมให้เด็กรู้จักเชื่อฟัง พ่อ แม่ เด็กก็จะรับข้อมูลความคิดเห็นที่ดีต่อพ่อแม่ เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2537: 602 – 604)

ความคิดเห็น เป็นความรู้สึกรู้สึกของบุคคล เป็นการแสดงออกด้านนัยเจตคติ ด้านใดด้านหนึ่งที่พร้อมจะมีปฏิกริยาเฉพาะอย่าง ต่อสถานการณ์ภายนอกที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล การที่บุคคลสัมพันธ์กันและมีความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งแต่ละบุคคลก็จะเกิดขึ้น ซึ่งความคิดเห็นนี้จะเกิดขึ้นจากความรู้ และประสบการณ์ที่มีอยู่ของแต่ละบุคคล

3.3 ความสำคัญของการคิดเห็น

เฟลด์แมน (ธิดารัตน์ ปถิมจิต, 2551: 8 ; อ้างอิงจาก Feldman, 1971: 53) กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกรู้สึกของบุคคล กลุ่มบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ ความรู้สึกรู้สึกออกมา โดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็น จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินการต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

เบสท์ (Best, 1977: 17) กล่าวว่า ในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่างๆ ส่วนมากจะใช้วิธีการวิจัยตลาด ได้แก่ การสอบถาม ชักถาม บันทึกลง และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล เบสท์ ได้เสนอแนะว่า “วิธีที่ง่ายที่สุดที่จะบอกถึงความคิดเห็น จะออกมาในลักษณะเช่นใด และจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นนั้น ได้ หรือในการวางแผนนโยบายใดๆ ก็ตาม ความคิดเห็นที่วัดออกมานั้น จะทำให้ผู้บริหารเห็นควรนำไปดำเนินการนโยบายหรือล้มเลิกไป”

สรุปความสำคัญของความคิดเห็น ได้ว่า ความคิดเห็นเป็นประโยชน์ในการกำหนดแบบแผนนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายหรือลัทธิเลียนนโยบาย เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นและการรวบรวมไว้เป็นข้อมูล

3.4 การเกิดความคิดเห็น

ความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคล ความคิดเห็นเกิดขึ้นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531: 4)

1. กระบวนการเรียนรู้ ที่ได้จากการเพิ่มพูน และบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น ความคิดเห็นจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนอื่นๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากประสบการณ์ของคนจะมีการสะสมขึ้นเรื่อยแล้ว ยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตนเอง ดังนั้นความคิดเห็นบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วแต่พัฒนาการ และความเจริญเติบโตของคน ๆ นั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของคนบางคน ได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของคนที่คุณพอใจ เช่น พ่อ แม่ ครู พี่น้อง และคนอื่น ๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัย ตามสภาพแวดล้อม เช่น ความคิดเห็นต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

3.5 ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ (ธิดารัตน์ ปลื้มจิต, 2551: 9; อ้างอิงจาก Remmer, 1954: 171) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถรวบทิศทางได้
 - 1.1 ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา
 - 1.2 ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรง เปลี่ยนแปลงได้ยาก
2. ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจ ที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ ความรู้ในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

สรุป ประเภทของความคิดเห็นตามกล่าวมาข้างต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือความคิดเห็นที่สามารถบอกทิศทางได้ว่า สิ่งไหนรักมากที่สุด สิ่งไหนเกลียดมากที่สุด กับความคิดเห็นที่ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจ

3.6 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

ออสแคมป์ (Oskamp) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีผลก่อให้เกิดความคิดเห็น (อรวรรณ ชินพัฒน์
วานิช, 2546: 11; อ้างอิงจาก Oskamp, S. 1977: 119 – 133 : Attitude and Opinion) ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม และสรีระ คือ ภาวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ผิดปกติ หรือ
เกิดความบกพร่อง ซึ่งอาจมีความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลใด ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง หรือ
ได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความฝังใจ และเกิดความคิดเห็นต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน
3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่
เด็กได้มากซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นด้วย
4. ทักษคติ และความคิดเห็น คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโต ย่อมจะต้องมีกลุ่ม และสังคม
ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มอ้างอิงหรือการตั้งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มี
ความคิดเห็นแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย
5. สื่อมวลชน คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ วิทยุ
โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของบุคคล

3.7 การวัดความคิดเห็น

มอร์แกน และคิง ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการวัดความคิดเห็นไว้ว่า การจะให้ความคิดเห็น
ออกมาควรถามต่อหน้า ถ้าจะใช้แบบสอบถาม สำหรับความคิดเห็นต้องระบุให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วย
หรือไม่ เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวทฤษฎีของ
ลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยเฉยๆ ไม่แน่ใจ
ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นปฏิฐาน (Positive)
หรือ นิเสธ (Negative)

เบสต์ (Best, 1977: 77) ได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดที่จะบอกความคิดเห็น ก็คือ การแสดง
ให้เห็นถึงรอยตะขงคำตอบในแต่ละข้อคำถาม เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมา
ในลักษณะใด

สำหรับการวัดความคิดเห็นตามแนวทฤษฎีของ ลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ
ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งคณะผู้วิจัย
เห็นว่าเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะการวัดความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ศึกษา ต่อกรณีการ
จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เป็นอย่างดี

4. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมมีประวัติความเป็นมาเริ่มจากประเทศไทยมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจังในสมัยรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 33 เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2501 จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม และต่อมาได้ ออกเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2508 เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2503 เพื่อจูงใจและให้ความสะดวกแก่ผู้ลงทุน โดยให้หลักประกันการคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรแก่อุตสาหกรรมภายในประเทศในปี 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรมจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นที่บางชัน โดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม แล้วให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้ดูแล ต่อมากรมโรงงานอุตสาหกรรมประสบปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอและปัญหาความคล่องตัว รัฐบาลจึงได้จัดตั้งหน่วยงาน “การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” ขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2515 และได้เปลี่ยนเป็นพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ก็เพื่อรับผิดชอบการจัดตั้ง “นิคมอุตสาหกรรม” ทั้งประเทศและได้โอนนิคมอุตสาหกรรมบางชัน จากกรมโรงงานอุตสาหกรรมมาขึ้นอยู่กับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2554: 1 - 5)

วัฒนธรรมองค์กรการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กนอ. มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Industrial Estate Authority of Thailand หรือมีคำย่อว่า “IEAT” เพื่อที่ต่อการปลูกฝังให้พนักงานทุกคนยึดถือปฏิบัติเป็นหลักการในการปฏิบัติงานดังนี้

I : integrity การสร้างศักดิ์ศรี

E : excellency การไปสู่ความเป็นเลิศ

A : achivement การไปสู่ความสำเร็จ

T : tributary เบ็ดเสร็จสู่สาธารณชน

กนอ. มีสัญลักษณ์เป็นรูปพื้นเพ็องแจก ซึ่งหมายความถึงภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย 6 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคตะวันตก หมายถึง การกระจายอุตสาหกรรม โดยการตั้งนิคมอุตสาหกรรมสู่ภาคต่าง ๆ ทั้ง 6 ภาค ทั้งประเทศไทย ให้ประสบผลสำเร็จ ส่วนสัญลักษณ์ 5 E คือ

Ethics: จริยธรรมของพนักงาน

Economy: เศรษฐกิจของประเทศ

Equitability: ความเสมอภาคในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

Environment: ความเป็นผู้นำในด้านสิ่งแวดล้อม

Education: การให้ความรู้ทั้งกับพนักงาน และผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. จัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสม เพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวกับการนิคมอุตสาหกรรม

2. ปรับปรุงที่ดินที่ได้มาเพื่อให้บริการตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เช่น จัดให้มีถนน ท่อระบายน้ำ โรงกำจัดน้ำเสีย ไฟฟ้า และการประปา เป็นต้น

3. ให้เช่า ให้เช่าซื้อ และขายอสังหาริมทรัพย์ ในนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรมโดยตรง

4. ดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการอื่นอันอยู่ในวัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรมฯ

5. ร่วมดำเนินงานหรือร่วมทุน หรือเข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์หรือ เกี่ยวเนื่องกับกิจการอื่น อันอยู่ในวัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

6. ส่งเสริมและควบคุมนิคมอุตสาหกรรมของเอกชนหรือของรัฐหน้าที่ และความรับผิดชอบของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กนอ. มีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญกำหนดไว้ในนโยบายของรัฐบาลและแผนงานต่างๆระดับชาติและระดับกระทรวงเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. รับผิดชอบในด้านกระจายอุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาค รัฐบาลใช้นิคมอุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือในการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค โดยการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมตามจังหวัดหลักทั่วประเทศไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

2. รับผิดชอบในการรวบรวมอุตสาหกรรมให้อยู่เป็นหมวดหมู่ สะดวกในการควบคุมดูแล โดยเป็นอุตสาหกรรมประเภทต่อเนื่อง (linking industry) ให้เข้าอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อสะดวกในการติดต่อและการคมนาคมขนส่ง

3. รับผิดชอบด้านสังคม/ เศรษฐกิจ ในการพัฒนาฝีมือแรงงาน การตั้งนิคมอุตสาหกรรมช่วยให้ประชาชนในพื้นที่มีงานทำ และ กนอ. มีศูนย์กลางของ Tainting center เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานของคณากร รวมถึงการเสริมอาชีพและการคมนาคม

4. รับผิดชอบในด้านสิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำในการควบคุมสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเน้น Clean & Green industry ในนิคมอุตสาหกรรมทุกแห่ง

5. รับผิดชอบด้านการให้บริการ กนอ. เน้นการบริการผู้ประกอบการเป็นหลัก สำคัญ เป็นนโยบาย One Stop Service คือการทำงานเบ็ดเสร็จใน กนอ. เองตั้งแต่การจัดหาพื้นที่ให้ตั้งโรงงาน การทำสัญญาซื้อขายที่ดิน การออกใบอนุญาตใช้ที่ดินก่อสร้าง รวมถึงการออกใบอนุญาตประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรม และจัดให้ได้เพิ่มเติมซึ่งสิทธิประโยชน์สิ่งจูงใจและอำนวยความสะดวกแก่การประกอบอุตสาหกรรม การพัฒนาการของนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ปัจจุบันการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีนิคมอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการแล้ว 34 นิคมกระจายอยู่ใน 14 จังหวัด ประกอบด้วย นิคมอุตสาหกรรมที่การนิคมอุตสาหกรรมดำเนินการเองจำนวน 12 นิคม และนิคมอุตสาหกรรมที่ร่วมดำเนินงานกับผู้พัฒนา จำนวน 22 นิคม ได้แก่

1. ภาคเหนือ

1.1 จังหวัดลำพูน: นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1.2 จังหวัดพิจิตร: นิคมอุตสาหกรรมพิจิตร

2. ภาคกลาง

2.1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา: นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า

: นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน

: นิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร

2.2 จังหวัดกรุงเทพฯ: นิคมอุตสาหกรรมบางชัน

: นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

: นิคมอุตสาหกรรมอัญธานี

2.3 จังหวัดสระบุรี: นิคมอุตสาหกรรมแก่งคอย

: นิคมอุตสาหกรรมหนองแค

2.4 จังหวัดสมุทรปราการ: นิคมอุตสาหกรรมบางปู

: นิคมอุตสาหกรรมบางพลี

2.5 จังหวัดสมุทรสาคร: นิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร

: นิคมอุตสาหกรรมการพิมพ์และบรรจุภัณฑ์สินสาคร

: นิคมอุตสาหกรรมมหาชนนคร

2.6 จังหวัดราชบุรี: นิคมอุตสาหกรรมราชบุรี

3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 จังหวัดขอนแก่น: นิคมอุตสาหกรรมขอนแก่น

4. ภาคตะวันออก

4.1 จังหวัดฉะเชิงเทรา: นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์
: นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้

4.2 จังหวัดชลบุรี: นิคมอุตสาหกรรมเหมราชชลบุรี
: นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง
: นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง
: นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง (แหลมฉบัง)

4.3 จังหวัดระยอง: นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
: นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก (มาบตาพุด)
: นิคมอุตสาหกรรมผาแดง
: นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด (ระยอง)
: นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้
: นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย
: นิคมอุตสาหกรรมเหมราช อีสเทิร์นซีบอร์ด
: นิคมอุตสาหกรรมอาร์ ไอ แอล

5. ภาคใต้

5.1 จังหวัดสงขลา: นิคมอุตสาหกรรมภาคใต้จังหวัดสงขลา

5.2 จังหวัดปัตตานี: นิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

วิสัยทัศน์ กนอ. ปี 2550 - 2554

เป็นองค์กรนำในการสร้างเสริมฐานการผลิต การค้า และ logistics Bases ทั่วไทย โยงใย
ทั่วโลกเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม
ด้วยการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ

พันธกิจ กนอ. ปี 2550 - 2554

Redefine ปรับบทบาทองค์กรสู่การสร้างความร่วมมือ เพื่อพัฒนานิคมอุตสาหกรรม และ
สิ่งแวดล้อมอ้อมต่อการลงทุนและการแข่งขันของผู้ประกอบการ

1. Reinvent พัฒนาสู่องค์กรแห่งอนาคตที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการ
ที่เป็นเลิศ

2. Reform ปรับโครงสร้างธุรกิจไปสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ ทางทอง (2535) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของ โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่มีต่อสภาพสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน บริเวณตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคม และวัฒนธรรม ก่อนดำเนินการโครงการไปในแนวทางเดียวกัน คือ มีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในท้องถิ่นประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ที่รองลงมาก็คือ การทำการประมง ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และรับราชการตามลำดับ วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย พอมิถุนีนมีใช้ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟูมเฟือย การดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของประชาชนในชุมชนมักจะเกี่ยวข้องกับด้านเกษตรกรรม ประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่นที่สำคัญที่ประชาชนให้ความสำคัญ ได้แก่ การทำบุญ และประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันสำคัญอื่น ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น สภาพเศรษฐกิจโดยส่วนรวมจะอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ค่อยดี สินค้ายังราคาถูก ประชาชนมีฐานะปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนน้อยที่ยากจน มีวิถีชีวิตแบบสังคมชนบท เอื้อเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่สมัคสมานกลมเกลียวกัน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายและเรียบง่าย สภาพทั่วไปของพื้นที่เป็นลักษณะชนบทโดยทั่วไป พื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นทุ่งนา และมีการปลูกไผ่ มัน ลำปะลั้ว มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ สวยงาม สภาพอากาศดีและยังมีความบริสุทธิ์มาก การจราจรไม่คับคั่ง สะดวก และที่ดินยังมีราคาถูก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม หลังจากดำเนินการโครงการ พบว่า ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ มีความคิดเห็นเดียวกันว่า หลังการดำเนินการโครงการ สภาพการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพจากการทำเกษตรกรรม มาเป็นรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีการทำมาค้าขายกันมากขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนจากสังคมชนบทมาเป็นสังคมเมือง มีการแก่งแย่งกันทำมาหากิน แข่งขันกันหางานทำ ประเพณี วัฒนธรรมการทำบุญทางพุทธศาสนา การประกอบพิธีกรรมยังคงอยู่ในวันสำคัญทางศาสนา แต่วัฒนธรรมและประเพณีเก่า ๆ ของท้องถิ่นเริ่มถูกละเลยและเสื่อมถอย อีกทั้งที่เห็นได้เด่นชัด คือ มีสถานบันเทิงริมน้ำเกิดขึ้นอย่างมากมายสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปดีขึ้น ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น ค่าครองชีพเริ่มจะสูง สินค้ามีราคาแพง มีการอพยพโยกย้ายของคนในท้องถิ่นอื่นเข้ามาในชุมชนมาก มีคนแปลกหน้ามากขึ้น สังคมกลายเป็นสังคมคนเมือง มีคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้น การทำค้าขายในชุมชนมีมากขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นกว่าเดิม มีการซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากขึ้น การสื่อสารคมนาคมสะดวก และรวดเร็ว มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ชุมชนเริ่มมีความหนาแน่น สภาพแวดล้อมเริ่มเสื่อม

โทรม การจราจรในเขตตำบลเริ่มติดขัด อากาศไม่บริสุทธิ์เหมือนเดิม อากาศเสีย มีมลภาวะ
ในอากาศ อากาศชายทะเลไม่บริสุทธิ์ดังกล่าว นักท่องเที่ยวทางธรรมชาติเริ่มลดลง ฝนไม่ตกต้อง
ตามฤดูกาล ประชาชนที่ยังประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมอยู่ไม่สามารถทำผลผลิตได้เท่าเดิม
ประชาชนไม่กล้านำน้ำฝนมาบริโภคได้ตั้งแต่ก่อน มีความหวาดระแวงภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิด
มาจากโรงงาน เพราะการไม่ได้รับข่าวสารที่เพียงพอ

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ
สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลมาตาพุด ในความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและประชาชน
ทั่วไปก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก คือ มีความคิดเห็นว่าผลกระทบมี 2 ด้าน คือ ด้านดี
และด้านไม่ดี โดยที่ผลกระทบในด้านดี คือ ประชาชนจะมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ฐานะ
ทางเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ราคาที่ดินจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชาชนจะมีการขายที่ดิน
มากขึ้น การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ จะดีขึ้น การคมนาคมจะสะดวก มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย
มาใช้มากขึ้น ประชาชนได้รับข่าวสารต่าง ๆ เพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและทั่วโลก สภาพชุมชน
โดยทั่วไปจะมีความเจริญ การพัฒนาทางวัตถุจะมีมากขึ้นมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ
ธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการจะมีมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางด้านไม่ดีจะมีดังนี้ คือ
อัตราค่าครองชีพของประชาชนจะสูงขึ้น ทำให้ประชาชนในชุมชนจะต้องประสบปัญหาทาง
ด้านเศรษฐกิจ อันจะเป็นผลให้มีปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้น การสาธารณสุขสาธารณสุขปกจะมี
ไม่เพียงพอ เพราะจะมีแรงงานหลังไหลเข้ามาในชุมชน ทำให้สภาพชุมชนแออัดและเสื่อม
โทรม บุคลากรทางการสาธารณสุขจะมีไม่เพียงพอกับการขยายตัวของชุมชน การจราจรจะ
ติดขัด อุบัติเหตุทางการจราจรจะมีมากขึ้น เกิดปัญหาด้านมลภาวะทั้งทางน้ำ ทางอากาศ และ
ทางเสียง รวมทั้งปัญหาขยะ และกากอุตสาหกรรม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนเสื่อมลง จะมี
ความขัดแย้งในการประกอบการแต่ละสาขาธุรกิจ กลุ่มผู้ประกอบการอาจเกิดการขัดแย้งกันได้
ในแต่ละสาขาเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา
ในแต่ละสาขาเศรษฐกิจให้ชัดเจนมีการแบ่งโซนนิ่งและจัดสรรการใช้พื้นที่ จะมีการบุกรุก
ที่สาธารณะมากขึ้น เพราะพื้นที่ตามแนวชายหาด จะเป็นพื้นที่ที่ให้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจสูง
ทำให้มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจ เศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมจะมี
บทบาทมากขึ้น ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมจะมีบทบาทลดลง วัฒนธรรมท้องถิ่นจะถูกกลืน
มีวัฒนธรรมที่เป็นสากลหลังไหลเข้ามาในชุมชน คนวัยทำงานจะหลงไหลวัฒนธรรมเมือง และ
ละเลยวัฒนธรรมพื้นฐาน เกิดสถานเริงรมย์ อันจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมในอนาคต อากาศ
จะร้อนมากกว่า ฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล น้ำฝนที่ตกลงมาจะไม่สามารถนำมาดื่มกินได้
ความร่วมมือในชุมชนจะค่อยๆ ลดลง สังคมจะเป็นสังคมเมือง มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น คุณธรรมด้าน

จิตใจจะเสื่อมลง ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วิถีชีวิตจะเป็นวิถีชีวิตแบบคนเมืองต่างคนต่างอยู่ ขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

ไม่แตกต่างกันมากนักกับ ปารีชาติ สังขทิพย์ (2545) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี จากผลการศึกษาพบว่า ในด้านเศรษฐกิจ สมาชิกมีความคิดเห็นต่อผลกระทบในทางบวก 2 ประเด็น คือ ประเด็นของอาชีพ และรายได้/หนี้สิน แต่มีความเห็นในทางลบในประเด็นของการถือครองที่ดินในด้านสังคมพบว่า สมาชิกมีความเห็นต่อผลกระทบในทางลบ 4 ประเด็นของการย้ายถิ่น ประเด็นความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านประเด็นลักษณะที่อยู่อาศัย และประเด็นปัญหาในชุมชน และมีความคิดเห็นในทางบวก 2 ประเด็นคือ ด้านโอกาสในการศึกษาของบุตรหลาน และระบบสาธารณสุขในชุมชน ในด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า สมาชิกมีความเห็นต่อผลกระทบเรื่องสิ่งแวดล้อมในทางลบทั้ง 4 ประเด็น คือ ประเด็นน้ำอากาศ เสียง และขยะมูลฝอย ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และตามระดับการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบคือ อายุ ระยะเวลาที่อาศัย และระดับการศึกษา จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบคือ อายุ ระยะเวลาที่อาศัย และระดับการศึกษา จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านข้อเสนอแนะของสมาชิกในชุมชนแหลมฉบังมีความต้องการให้มีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนในชุมชนโดยตรง และเสนอแนะให้มีการจัดระเบียบในด้านที่อยู่อาศัย และปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนให้ดีขึ้น

ขณะที่ นิสาลักษณ์ หังสวันต์ (2546) ศึกษาเรื่องชุมชนกับผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชนทั้ง 25 แห่ง ได้รับผลกระทบในด้านอากาศ รองลงมาได้แก่ปัญหาน้ำเสียโดยมีชุมชนจำนวน 16 ชุมชน ได้รับผลกระทบดังกล่าว ส่วนปัญหาในเรื่องเสียง และขยะอุตสาหกรรม มีชุมชนจำนวน 12 ชุมชน และ 3 แห่งได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่ารายได้ของประชาชนลดน้อยลง ในขณะที่มีระดับค่าครองชีพสูงขึ้น วิธีในการประกอบอาชีพของประชาชนเปลี่ยนไป โดยจากสภาพของอากาศในปัจจุบัน ไม่เหมาะกับการเพาะปลูก กอปรกับไม่มีพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้มีชุมชนเพียง 11 แห่งที่ยังคงยึดอาชีพเกษตรกรรมอยู่ แต่มีผลผลิตที่ลดต่ำลงส่วนประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย รับจ้าง ไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอุตสาหกรรมมากนักเนื่องจากพนักงานของโรงงานอุตสาหกรรมนิยมบริโภคน้ำมันในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ในจังหวัดมากกว่าโรงงานอุตสาหกรรมจ้างประชาชนท้องถิ่นเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

น้อยส่วนอาชีพการท่องเที่ยวสูญหายไปมากที่สุด เนื่องจากไม่มีทิวทัศน์ที่สวยงาม น้ำทะเลไม่เหมาะกับการลงเล่นน้ำ ในปัจจุบันมีประชาชนที่ประกอบอาชีพประมงประมาณ 20 ครัวเรือนเท่านั้น ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม พบว่า มีปัญหาสังคมตามมามากมาย ทั้งปัญหาสาธารณสุขปศุสัตว์ที่กินทำกินอุบัติเหตุจากการคมนาคม ปัญหาจากจากแรงงานอพยพ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินปัญหายาเสพติด และปัญหาโรคเอดส์ ในขณะที่ประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการเดียวกับโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณใกล้เคียงของประชาชนมากขึ้นให้มีการแก้ปัญหาสาธารณสุขปศุสัตว์พื้นฐาน และเพิ่มงบประมาณในชุมชน

อารี สุทธิบุญ (2540) ศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้เศรษฐกิจของครอบครัวเพิ่มขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากเกษตรกรรมลดลง แต่อาชีพค้าขายและรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม พบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแต่มีการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในชุมชนเป็นจำนวนมาก

ขณะที่พัชรี โพธิ์หัง (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนตำบลคอนหัวฟ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการโยกย้ายถิ่น เพื่อเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรม และปัญหาชุมชน เช่น การลักทรัพย์ ยาเสพติด เป็นต้น รองลงมาคือผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความคิดเห็นในทางบวก ส่งผลดีทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการลงทุนมีการจ้างงานจำนวนมาก สร้างอาชีพใหม่ๆ และมีเม็ดเงินหมุนเวียนเกิดขึ้นในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม คือ ด้านอากาศ เสียง และขยะมูลฝอย สำหรับแนวทางการแก้ไขนั้นได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล การนิคมอุตสาหกรรม และประชาชนควรมีการประสานความร่วมมือกัน เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการพัฒนาซึ่งกัน และกันด้วยความปลอดภัยและยั่งยืน